

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Наталія СИЗОНЕНКО

30 серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія наукових досліджень
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Політологія
спеціальність 052 Політологія
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь магістр
факультет Обліку та фінансів

Полтава
2021 – 2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Політологія спеціальності 052 Політологія

Мова викладання державна

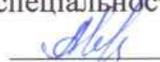
Розробник: Помаз Юлія, к.і.н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету.

«30» серпня 2021 року
Розробник Юлія ПОМАЗ

Схвалено на засіданні кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін протокол від 30 серпня 2021 № 1.

Затверджено завідувачем кафедри Наталія СИЗОНЕНКО
«30» серпня 2021 року

Погоджено гарантом освітньо-професійної програми Політологія
«30» серпня 2021 року Анастасія НЕКРЯЧ

Схвалено головою НМР спеціальності «Політологія»
 Алла ІЛЬЧЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	135
Кількість кредитів	4,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	052ПОЛІТ_мд 2021
Семестр	1-й
Лекції (годин)	14
Семінарські заняття (годин)	32
Самостійна робота (годин)	89
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Цикл гуманітарних дисциплін.

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти знань і вмінь щодо вирішення завдань, пов'язаних із організацією та проведенням наукових досліджень та впровадженням їх результатів.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння теорії та методологічних засад наукових досліджень;
- отримання знань щодо організації науково-дослідницької діяльності у закладі вищої освіти;
- отримання знань щодо методів оброблення та аналізу інформації;
- формування у здобувачів вищої освіти компетенцій виявляти та вирішувати наукові проблеми, генерувати нові ідеї;
- отримання знань щодо написання та оформлення тез конференції, наукових статей, магістерської роботи;
- формування умінь і здатності самореалізуватися в науково-дослідній діяльності.

Компетентності:

загальні:

ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання:

ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПР 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.

ПР 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, творчий, частково-пошуковий, дослідницький, бесіда, дискусія, створення ситуації інтересу, використання життєвого досвіду, тестовий контроль, використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні засади наукового пізнання.

Наука як предмет дослідження. Характеристика процесу наукового пізнання. Суб'єкти та об'єкти пізнання. Відмінності наукового та буденного пізнання. Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Форми наукового знання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень (фундаментальні та прикладні). Класифікація наукових досліджень та наук (природничі, гуманітарні, технічні, суспільні). Наукові школи.

Наука про політику в системі наук. Поняття філософії науки. Основні концепції взаємовідносин філософії та науки. Діалектичний підхід до дослідження.

Глобальні кризи й проблема важливості науково-технічного прогресу. Осмислення взаємозв'язків наукових і соціальних цінностей як умова сучасного розвитку науки.

Тема 2. Методологія та методика наукової роботи.

Поняття методології науки. Методи наукового дослідження. Наукові методи емпіричного дослідження. Наукові методи теоретичного дослідження. Загальнологічні методи дослідження. Системний підхід у науковому пізнанні. Синергетика як нова стратегія наукового пошуку.

Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи.

Основні етапи наукового дослідження і логіка їх пізнавального пошуку. Виявлення, формування і постановка наукової проблеми як однієї з форм наукового знання. Практичні та теоретичні причини, що зумовлюють постановку проблеми. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми. Виявлення і нагромадження фактів дійсності - важливий етап у науковому дослідженні. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст. Відмінність між фактом-подією та науковим фактом. Логіка виявлення фактів дійсності, їх пояснення та узагальнення.

Процес висунення гіпотези щодо проведення наукового дослідження. Дослідження зв'язків між предметами, процесами і явищами.

Формування наукової теорії - основний етап у процесі наукового дослідження. Поняття наукової теорії, її сутності та структури. Ознаки і функції наукової теорії. Роль теорії у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу.

Методи збирання і обробки інформації. Види та особливості викладу результатів наукових досліджень. Процеси генерації нових ідей.

Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень.

Організація творчої діяльності дослідника. Структура наукового дослідження. Формування вченого як особистості. Особливості розумової праці.

Тема 5. Робота з науковою інформацією.

Поняття про наукову інформацію. Наукова інформація та її джерела. Види та вимоги до наукових видань: науково-популярне видання, тези доповідей наукової конференції, матеріали наукової конференції, збірник наукових праць, автореферат дисертації, препринт.

Технологія роботи з науковою літературою. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації.

Вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел. Правила наведення цитат та бібліографічних посилань у текстах наукових робіт. Некоректне використання наукових літературних джерел. Ознаки плагіату.

Наукометричні бази даних, їх різновиди.

Тема 6. Підготовка, написання, оформлення і захист наукових робіт здобувачів вищої освіти.

Систематизація результатів дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст.

Реферат і доповідь як різновиди наукових робіт здобувачів вищої освіти. Суть та форма доповідей (повідомлень) на конференції. Побудова доповіді: проблематика, виклад основного матеріалу, висновки. Підготовка до виступу, основні моменти. Публікація доповіді у міжнародних, всеукраїнських та регіональних збірниках тез конференції.

Курсова робота як вид наукового дослідження здобувача вищої освіти. Етапи виконання курсової роботи: вибір теми; вивчення нормативних актів і спеціальної літератури; складання плану курсової роботи; консультація з науковим керівником; вивчення практики; написання першого (чорнового) варіанта роботи; представлення роботи науковому керівнику і консультація з ним; усунення недоліків, редагування і представлення на кафедрі остаточного варіанта роботи; підготовка доповіді та захист роботи.

Наукова стаття. Методика підготовки та вимоги до оформлення наукової статті. Техніка написання тексту. Побудова тексту: постановка проблеми, аналіз останніх досліджень, постановка завдання, виклад основного матеріалу, висновки, список використаної літератури. Важливість написання наукових статей для студентів-магістрів як майбутніх науковців.

Тема 7. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра.

Сутність магістерської роботи та її структура. Вимоги до кваліфікаційної (магістерської) роботи. Загальний зміст магістерської роботи та вимоги до її оформлення. Складання індивідуального плану роботи магістранта. Розробка календарного плану виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи. Реферування літератури. Виконання магістерської роботи. Захист магістерської роботи.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма навчання 052ПОЛІТ мд 2021			
	усього	у тому числі		
л		сем	с. р.	
Тема 1. Теоретичні засади наукового пізнання.	18	2	4	12
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи.	18	2	4	12
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи.	20	2	6	12
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень.	16	2	2	12
Тема 5. Робота з науковою інформацією.	18	2	4	12
Тема 6. Підготовка, написання, оформлення і захист наукових робіт здобувачів вищої освіти.	22	2	6	14
Тема 7. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра.	23	2	6	15
Усього годин	135	14	32	89

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма 052ПОЛІТ мд 2021
1	Теоретичні засади наукового пізнання.	4
2	Методологія та методика наукової роботи.	4
3	Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи.	6
4	Організація наукової діяльності й наукових досліджень.	2
5	Робота з науковою інформацією.	4
6	Підготовка, написання, оформлення і захист наукових робіт здобувачів вищої освіти.	6
7	Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра.	6
	Разом	32

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма 052ПОЛІТ мд 2021
1	Теоретичні засади наукового пізнання.	12
2	Методологія та методика наукової роботи.	12
3	Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи.	12
4	Організація наукової діяльності й наукових досліджень.	12
5	Робота з науковою інформацією.	12
6	Підготовка, написання, оформлення і захист наукових робіт здобувачів вищої освіти.	14
7	Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра.	15
	Разом	89

8. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.	Опитування, виконання тестів (за результатами самостійної роботи), підготовка наукової доповіді, контрольна робота, екзамен
ПР 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.	Опитування, виконання тестів (за результатами самостійної роботи), підготовка наукової доповіді, контрольна робота, екзамен
ПР 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів	Опитування, виконання тестів (за результатами самостійної роботи), підготовка наукової доповіді, контрольна робота, екзамен

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ мд 2021

Теми занять	Програмні результати навчання			Разом
	ПРН 02	ПРН 05	ПРН 08	
Тема 1. Теоретичні засади наукового пізнання.	+	-	+	2
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи.	+	+	+	3
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи.	+	+	+	3
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень.	+	+	+	3
Тема 5. Робота з науковою інформацією.	+	+	+	3
Тема 6. Підготовка, написання, оформлення і захист наукових робіт здобувачів вищої освіти.	+	+	+	3
Тема 7. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра.	+	+	+	3
Разом	7	6	7	20
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	35	30	35	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	21	18	21	60

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ мд 2021

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, балів	
		максимальний	мінімальний
ПРН 02	35	35	21
ПРН 05	30	30	18
ПРН 08	35	35	21
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

9. **Форми контролю результатів навчання для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ_мд_2021**

Програмні результати навчання	Форми контролю										Разом	
	Опитування		Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)		Підготовка наукової доповіді		Контрольна робота		Екзамен			
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН 02	7	12	4	7	2	4	3	5	5	7	21	35
ПРН 05	7	11	3	6	2	2	3	5	3	6	18	30
ПРН 08	7	12	5	7	2	4	3	5	4	7	21	35
Разом	21	35	12	20	6	10	9	15	12	20	60	100

10. **Схема нарахування балів з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ_мд_2021**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Самостійна робота		Контрольна робота	Екзамен	
		Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)	Підготовка наукової доповіді			
Тема 1. Теоретичні засади наукового пізнання.	5					5
Тема 2. Методологія та методика наукової роботи.	5					5
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи.	5					5
Тема 4. Організація наукової діяльності й наукових досліджень.	5	10				15
Тема 5. Робота з науковою інформацією.	5					5
Тема 6. Підготовка, написання, оформлення і захист наукових робіт здобувачів вищої освіти.	5	10				15
Тема 7. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра.	5			15		20
Самостійна робота (підготовка наукової доповіді)			10			10
Екзамен					20	20
РАЗОМ	35	20	10	15	20	100

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ_мд_2021

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади, аргументує їх; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Цілком володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
4	Здобувач вищої освіти дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й високий рівень, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі недоліки в

	послідовності викладу матеріалу, у мовленнєвому оформленні усної відповіді. На достатньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	
3	Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; на задовільному рівні володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	
2	Здобувач вищої освіти розкриває основні положення певної теми поверхнево, викладає матеріал непослідовно, без певної логіки; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; недостатньо володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	
1	Здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	
0	ЗВО зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно. Не володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	

Критерії та шкала оцінювання виконання тестів (за результатами самостійної роботи) для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ_мд_2021

Кількість балів	Критерії оцінювання	
10	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 19-20 питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом; здобувач вищої освіти застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати процеси та явища політичної сфери. Цілком володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
9	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 17-18 питань	Продемонстрований належний рівень володіння програмним матеріалом; здобувач вищої освіти застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань. На достатньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
8	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 15-16 питань	
7	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 13-14 питань	
6	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 11-12 питань	
5	із 20 запропонованих завдань	

	правильну відповідь надано на 9-10 питань	з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
4	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 7-8 питань	Продемонстрований посередній рівень володіння програмним матеріалом; здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, виникають труднощі у застосуванні критичного мислення для вирішення поставлених завдань. Частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; на задовільному рівні володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
3	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5-6 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом; здобувач вищої освіти практично не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань. Недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
2	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 3-4 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом; здобувач вищої освіти практично не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань. Недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
1	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1-2 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом; здобувач вищої освіти практично не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань. Недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
0	усі завдання виконано неправильно	Здобувач вищої освіти не володіє програмним матеріалом; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань. Не володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

**Критерії та шкала оцінювання наукової доповіді
для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ_мд_2021**

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	виконані всі вимоги до написання наукової доповіді: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки. Тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання. За матеріалами наукової доповіді підготовлена змістовна презентація. Здобувач вищої освіти цілком володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
9	виконані всі формальні вимоги до написання наукової доповіді. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

7-8	основні вимоги до наукової доповіді виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтована актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти на середньому рівні розуміє застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
5-6	основні вимоги до наукової доповіді виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді. Здобувач вищої освіти частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; на задовільному рівні володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
3-4	наявні істотні відступи від вимог щодо написання наукової доповіді. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті або при відповіді на додаткові питання. Здобувач вищої освіти частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; недостатньо володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
1-2	тема наукової доповіді не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми. Здобувач вищої освіти недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
0	наукової доповідь не виконана.

**Критерії та шкала оцінювання виконання контрольної роботи
для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ_мд_2021**

Кількість балів	Критерії оцінювання
13-15	контрольна робота містить відповіді на усі питання, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі; відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Цілком володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
10-12	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу; Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. На достатньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
7-9	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки, та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; на задовільному рівні володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
4-6	контрольна робота містить відповіді в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але відсутній висновок, наявні у незначній кількості фактичні помилки. Здобувач вищої освіти частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; недостатньо володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у

	сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
1-3	контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу; відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. Здобувач вищої освіти недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
0	контрольна робота, питання якої не розкриті або висвітлені неправильно, з грубими помилками. Здобувач вищої освіти фактично не застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; не здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

Критерії та шкала оцінювання екзамену для здобувачів вищої освіти 052ПОЛІТ_мд_2021

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерії оцінювання	Номер питання	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН. Питання розкриті у повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і самостійне бачення, зроблені аргументовані висновки. Здобувач вищої освіти цілком володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	1-е теоретичне питання	6
Достатній	Здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН. У цілому вірно викладена сутність питань, але без наведення прикладів. ЗВО може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. На достатньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		5
Середній	Здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти на середньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		4
Задовільний	Здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але спостерігаються значні помилки. ЗВО орієнтується у сутності, змісті питань. Здобувач вищої освіти орієнтується у сутності, змісті питань. Частково		3

	застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; на задовільному рівні володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		
Низький	Здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН, відповідає на рівні елементарного відтворення окремих фактів, фрагментів навчального матеріалу; допускає грубі помилки у відповіді, відсутнє розуміння основної суті питань. У відповіді бракує необхідних доказів та аргументів. Зроблені висновки є помилковими. Здобувач вищої освіти недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		1-2
Незадовільний	Здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно, з великою кількістю помилок, які унеможливають позитивну оцінку. Здобувач вищої освіти фактично не застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; не здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		0
Високий	Здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН. Питання розкриті у повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і самостійне бачення, зроблені аргументовані висновки. Здобувач вищої освіти цілком володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	2-е і 3-є теоретичне питання	7
Достатній	Здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН. У цілому вірно викладена сутність питань, але без наведення прикладів. Здобувач вищої освіти може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. На достатньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		6
Середній	Здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти на середньому рівні застосовує спеціалізовані концептуальні знання з		5

	політології; здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		
Задовільний	Здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але спостерігаються значні помилки. Здобувач вищої освіти орієнтується у сутності, змісті питань. Частково застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; на задовільному рівні володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		3-4
Низький	Здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН, відповідає на рівні елементарного відтворення окремих фактів, фрагментів навчального матеріалу; допускає грубі помилки у відповіді, відсутнє розуміння основної суті питань. У відповіді бракує необхідних доказів та аргументів. Зроблені висновки є помилковими. Здобувач вищої освіти недостатньо володіє вмінням застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології; фактично нездатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; фактично не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		1-2
Незадовільний	Здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно, з великою кількістю помилок, які унеможливають позитивну оцінку. Здобувач вищої освіти фактично не застосовує спеціалізовані концептуальні знання з політології; не здатний до планування, оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; не володіє вмінням розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.		0

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Burhu_Yurii/Metodolohiia_i_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzhen.pdf
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. URL: <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>
3. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень. Навч. посіб. К.: Ліра-К, 2018. 352 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Ladanuk_2018_352.pdf
4. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень: навч. посібник. Х.: НТУ «ХПІ», 2009. 142 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159817923.pdf>
5. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: посібник. Харк. нац. аграр. ун-т. Х.: ХНАУ, 2017. 57 с. <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/>

6. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. *Методологія наукових досліджень* : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/592/3_Metodologija_vnutri.pdf
7. Каламбет С.В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. *Методологія наукових досліджень*: навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с. URL: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>
8. Краус Н. М. *Методологія та організація наукових досліджень* : навч.метод. посібн. Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон. теорії та регіон. економіки. Полтава : Оріяна, 2012. 180 с. <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/>
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях)*. Суми : СНАУ, 2020. 220 с. URL: https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf
10. *Основи наукових досліджень*: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/>
11. Юринець В. Є. *Методологія наукових досліджень*: навч. посібн. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів : ЛНУ, 2011. 178 с. http://ism-lnu.podia.com.ua/wp-content/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf

Допоміжні

1. Афанасьєв А., Кузькін Є. *Основи наукових досліджень* : навч. посібн. Х: Вид. ХНЕУ, 2005. 96 с.
2. Бойко М. М., Чучка І. М., Жуков С. А. *Основи наукових досліджень: опорний конспект лекцій*. Мукачево: РВВ МДУ, 2007. 68 с.
3. Волощук І. С. *Основи наукових досліджень*. Педагогіка : навч. посібник; Кафедра педагогіки Національного аграрного ун-ту. К., 2006. 107 с.
4. Ганін В. І., Ганіна Н. В., Гурова К. Д. *Методологія соціально-економічного дослідження*: навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
5. Дороніна М. С. *Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади)* : навч. посібн. 3-тє вид., випр. і доп. Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. 120 с.
6. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. *Методологія наукових досліджень*: навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2004. 212 с.
7. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. *Методологія наукових досліджень* : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
8. Клименюк О. В. *Виклад та оформлення результатів наукового дослідження*: авторський підручник. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. 398 с.
9. Клименюк О. В. *Методологія та методи наукового дослідження*: навч. посібн. К. : Міленіум, 2005. 186 с.
10. Кустовська О. В. *Методологія системного підходу та наукових досліджень*: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
11. *Основи методології та організації наукових досліджень*: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. За ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с. URL: https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf
12. Синденко В. М., Грушко І. М. *Основи научных исследований*. Харків : Вища школа, 2006. 200 с.
13. Чупріна Н. В. *Методологія сучасних наукових досліджень*: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. К. : КНУТД, 2009. 246 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування. URL: <https://scholar.google.com.ua>
2. *Методологія науки*. URL: <http://www.inter-pedagogika.ru>.
3. *Методологія науки*. URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. Національна парламентська бібліотека України. URL : <http://www.nplu.kiev.ua>
6. *Нормативні акти України*: www.nau.kiev.ua/
7. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL : <http://www.ipiend.gov.ua/>